

Someron keskustaympäristön viitesuunnitelma "Someron syrän"

Lausunto

Panu Lehtovuori

6.9.2021

Keväällä 2020 Tampereen yliopisto ja Someron kaupunki järjestivät opiskelijakilpailun Someron keskustan kehittämiseksi. Kilpailu oli avoin Oulun, Tampereen ja Turun yliopiston sekä Aalto-yliopiston opiskelijoille. Hyväksytyjä ehdotuksia tuli 12 kpl.

Olen ilahtunut siitä, että Someron kaupunki on jatkanut voittajaehdotuksen kehittämistä yhdessä tekijätiimin kanssa. Nyt esillä oleva viitesuunnitelma "Someron syrän" on säilyttänyt hyvin palkitun kilpailutyön tärkeimmät ideat. Monet käytännön kysymykset ovat löytäneet ratkaisunsa.

Suunnitelmaa arvioitaessa täytyy muistaa, että se on nimensä mukaisesti viite- tai ideasuunnitelma, ei sellaisenaan toteutukseen tähtäävä detaljisuunnitelma. Viitesuunnitelma tuo yhteen ison joukon luonteeltaan erilaisia kehittämisajatuksia. Osa suunnitelman ehdotuksista vaatineet muutoksia Someron keskustan asemakaavoihin.

Tärkein yksittäinen idea on torin siirtäminen Kiiruun puiston pohjoisreunaan. Uusi paikka on Someron keskustan liike-elämän kannalta keskeinen. Tällä paikalla tori tukee Joensuuntien elinvoimaa sekä kaupallisena että sosiaalisena tilana. Samalla Kiiruun tori tuo uudella tavalla näkyville Someron hienot julkiset palvelut ja historialliset rakennukset - uimahallin, kirjaston, koulukeskuksen, Kiiruun talon ja Kivimakasiinin - ja linkittää ne keskustan ytimeen.

Asukaspalautteessa tulee esille huoli Kiiruun puiston säilymisestä, kysymys uuden torin toimivuudesta torikaupan ja sen vaatiman liikenteen kannalta sekä asiakaspysäköinnin riittävyys.

Kiiruun puiston puustoa ei uuden torin takia tarvitse kaataa juuri lainkaan. Puiston kehittäminen on oma kysymyksensä. Viitesuunnitelmassa ehdotetaan muun muassa kävelyreittien leventämistä, valaistuksen parantamista ja uutta lampea. Näistä on syytä käydä keskustelua. Toritoiminnot mahtuvat puiston reunalle melko vähäisin muutoksin.

Torikaupan osalta olisi seuraavassa suunnitteluvaiheessa hyvä pyytää aktiiviset torikauppiaat mukaan. Oma käsitykseni on se, että torikaupan vaatima liikenne ja myyjien pakettiautot voivat hyvin luontevasti sijoittua Kiiruuntien reunaan. Näin myyntikojut ja -teltat avautuvat etelään, asiakkaiden ja torielämän kannalta parhaaseen suuntaan. Mahdolliset katokset ja esiintymispaikat pitää sijoittaa niin, että torikauppa toimii hyvin. Tässä ei ole mitään ongelmaa. Vanhan tiilikellarin saaminen aktiiviseen käyttöön on mainio lisä kokonaisuuteen.

Pysäköintipaikkoja on runsaasti Joensuuntien varrella, koulukeskuksen-uimahallin isolla pysäköintikentällä ja myös kaupungintalon takana Koulutien varressa. Näiden runsaiden pysäköintialueiden limittäinen käyttö tarjoaa varmasti riittävästi tilaa asiakaspysäköinnille. Erityiskysymys kirjaston esteettömästä lähipysäköinnistä voidaan ottaa jatkotyössä huomioon.

Viitesuunnitelma ehdottaa torin siirron vaiheistamista niin, että ensimmäisessä vaiheessa Kiiruuntien liikenne voi säilyä nykyisellään. Suunnittelun tarkentuessa tätä katuosuutta on syytä tutkia avoimin mielin. Esimerkiksi ns. pyöräkadusta on hyviä kokemuksia muualta. Kadun muuttaminen yksisuuntaiseksi säästäisi tilaa ja olisi liikenteellisesti järkevää.

”Someron syrän” -suunnitelmassa torin siirto avaa pelin nykyisen torin ja sen lähitienoon sekä nykyisen linja-autoaseman kehittämiseksi. Suunnitelman ajatukset urbaaneista liikuntapaikoista ja kaupunkipuuston lisäämisestä ovat perusteltuja. Kunnianhimo näiden alueiden kehittämisessä on syytä pitää korkeana. Linja-autoaseman tontti saattaa tarjota myös mahdollisuuden uuteen pienimuotoiseen asuin- ja liiketilarakentamiseen.

Koko suunnittelualueella on syytä olla kriittinen autoliikenteen tilavaarausten osalta. Turhan leveät ajoväylät ja turhan väljät pysäköintialueet eivät palvele elinvoimaisen ja viihtyisän keskustan tavoitetta. Fiksulla ajoväylien tiivistämisellä voidaan saada tilaa uusille puille ja istutuksille, liiketilojen laajenemiselle terasseina, pyöräväylille sekä joissakin kohdissa uusille pysäköintipaikoillekin. Joensuuntien uudistettavalla osuudella näitä tavoitteita pystytään viemään käytäntöön.

Jaatilanjoen laakson nykyistä parempi liittäminen osaksi Someron keskustan kaikille avoimia julkisia tiloja on hyvin kannatettavaa. Akustintuiston liittäminen rantaraittiin kannattaa viedä toteutukseen. Kilpailuehdotuksessa ollut Koulutien tanssisilta on myös kiinnostava idea, mutta sen toteutus siirtynee pidemmälle tulevaisuuteen.

Ystävällisesti,

Panu Lehtovuori
Yhdyskuntasuunnittelun teorian professori
Tampereen yliopiston Rakennetun ympäristön tiedekunta
Arkkitehtuurin yksikkö